

SLAVENSKA FRAZEOLOGIJA I PRAGMATIKA

U gradu Rabu na otoku Rabu održan je Međunarodni znanstveni skup Slavenska frazeologija i pragmatika od 17. do 19. rujna 2006. godine. Skup je bio u cijelosti posvećen frazeologiji i pragmatiki, kao što mu i ime govori, a okupio je sudionike iz 16 zemalja. Uz domaćine iz Hrvatske, na skupu su sudjelovali frazeolozi iz Austrije, Bugarske, Crne Gore, Češke, Makedonije, Mađarske, Njemačke, Poljske, Rusije, Sjedinjenih Američkih Država, Slovačke, Slovenije, Srbije, Ukrajine. Bilo je preko stotinu sudionika s 97 priopćenja.

Znanstveni je skup organizirao Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Komisija za slavensku frazeologiju Međunarodnog slavističkog komiteta na čijem je čelu Valerij Mokienko koji je sudjelovao ne samo u organizaciji, nego i izlaganjem. Budući da je skup održan u Republici Hrvatskoj, organizatorica je bila profesorica ruskoga jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i vrsna frazeologinja Željka Fink-Arsovski. Tom je prigodom na Rabu predstavljen netom objelodanjen Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema glavne urednice Željke Fink-Arsovski.

Povijest ovoga skupa pratimo od 1979. godine. U sklopu Međunarodnoga slavističkog kongresa koji je održan u Zagrebu 1979. godine osnovana je Komisija za slavensku frazeologiju na čijem je čelu 25 godina bio poznati europski frazeolog, Hrvat, Josip Matešić, a posljednje je dvije godine čelno mjesto preuzeo također poznati i priznati frazeolog Valerij Mokienko.

Službeni su jezici na ovogodišnjem skupu bili svi slavenski jezici. Hrvatski su frazeolozi, ali i oni koji su se bavili hrvatističkim temama govorili o teoriji frazema (Josip Matešić, Željka Fink-Arsovski), o leksikografskim pitanjima (Stefan Rittgasser), frazeologijom pojedinih struka (Dragica Bukovačn, Ljiljana Kolenić, Tamara Gazdić Alerić, Ines Novak), usporedbom hrvatske i inoslavenske frazeologije (Anita Hrnjak, Slavomira Ribarova, Ivana Vidović Bolt, Neda Pintarić, Mira Menac-Mihalić), dijalektnom frazeologijom (Jela Maresić, Mira Menac-Mihalić, Tomislava Bošnjak Botica).

Skup je bio dobro organiziran tako da su se sudionici vratili svojim domovima obogaćeni novim znanstvenim spoznajama iz frazeologije te nadahnuti novim idejama u radu i razmišljanjima o frazeologiji.

Ljiljana Kolenić

OBLJETNICE

200. OBLJETNICA STULLIJEVA RJEČOSLOŽJA

Dubrovački leksikograf Joakim Stulli objelodanio je hrvatsko leksikografsko šestoknjižje, golemo rječničko blago u tri rječnika od kojih se svaki sastoji

od dviju knjiga. Prvi je dio Stullijeva leksikografskoga djela Lexicon latino-italico-illyricum izišao u Budimu 1801. godine. Drugi dio rječnika objelodanjen je u Dubrovniku 1806. godine pod naslovom Rječosložje ilirsko-italijansko-latinsko. Treći je dio pod naslovom Vocabolario italiano-illirico-latino objavljen u Dubrovniku 1810.

Ove 2006. godine obilježavamo 200. obljetnicu Stullijeva Rječosložja. Rječnik je trojezičnik hrvatsko-talijansko-latinski s hrvatskom natukničkom stranom. Napisan je tzv. slavonskim slovopisom koji je odredila dvorska pravopisna komisija za vrijeme Josipa II., a u kojoj je bio i sam Joakim Stulli. Na kraju Rječosložja Stulli daje popis literature iz koje je crpio rječničku građu. To je popis od preko 150 djela, ponajviše dubrovačkih pisaca, potom dalmatinskih, hercegovačkih, bosanskih, slavonskih, istarskih. U popisu djela nalaze se i dotadašnji hrvatski rječnici Ardelija Della Belle, Jakova Mikalje, Jurja Habelića, Ivana Belostenca, Andrije Jambrešića. Crpio je neke riječi i iz slavenskih jezika, ruskoga, poljskoga, češkoga, pa i iz mrtvoga staroslavenskoga. Rječnik osim riječi sadrži frazeme, bliskoznačnice, pa i cijele rečenice ako drži da one mogu pridonijeti opisu značenja riječi. Neke natuknice imaju velike natukničke članke (cijeli stupac

ili dva), a ovdje navodim samo neke hrvatske sveze riječi, nazive i bliskoznačnice koje se mogu naći u desnom dijelu natukničkoga članka pod natuknicom *ime*. S. v. *ime* nalazimo frazeme kao *ime glasovito*, *na čije ime*, *pod imenom*, naziv u jezikoslovlju *ime stojeće*, *posobito* (=imenica), a uz frazem *stvoriti sebi ime slavno* uz *slavno* dodaje bliskoznačnice *veliko*, *glasovito*. U istom je rječničkom članku na desnoj strani i pokoja rečenica za ilustraciju značenja poput *dao sam oto u prodajno ime*.¹

J. Stulli zapisivao je riječi iz različitih hrvatskih sustava, ali najviše iz onoga koji mu je, prema riječima M. Moguša „na prostornoj i vremenskoj osi bio bliže“. Dakle, najviše je riječi iz južnohrvatskoga jezičnoga područja, upravo štokavske jekavštine, ali autor ne zanemaruje ni ostatak hrvatskoga jezičnoga blaga, čakavskoga i kajkavskoga, ostavljajući nam bogatu riznicu hrvatskih riječi.

Ljiljana Kolenić

200. OBLJETNICA PRVIH NOVINA NA HRVATSKOM JEZIKU

Prije 200 godina, 1806., u Zadru su objavljene prve novine na hrvatskom jeziku, Kraglski Dalmatin ili suvremenim slovopisom – Kraljski Dalmatin. Novine su bile službeno glasilo dalmatinske vlade i postale su u ozračju reformi guvernera Ilirskih provincija, Marmonta.

Riječ je o tjednim dvojezičnim novinama koje su tiskane na osam stranica, dvostupačno, lijevi je stupac na talijanskom jeziku pod naslovom *Il Regio Dalmata*, a desni je stu-

pac na hrvatskom pod naslovom *Kraglski Dalmatin*.

I prije Kraljskoga Dalmatina bilo je u Hrvatskoj novina, ali ne na hrvatskom jeziku. U 18. st. izlazilo je troje novina – 1771. novine na latinskom, *Ephemerides Zagrebiensis*. Potom slijede novine na njemačkom, 1784. *Agramer deutsche Zeitung* i 1789. *Kroatischer Korrespondent*. Sjeverna je Hrvatska čekala na hrvatske novine do 1835., do Gajevih Novina horvatzkih – to su ujedno i prve hrvatske jednojezične novine.

Prvi je broj Kraljskoga Dalmatina otisnut 12. srpnja 1806. u nakladi od 500 primjeraka,

¹ Da bi tekst bio pristupačniji čitatelju, pišem suvremenim slovopisom, a ne Stullijevim.